

Έρευνα ίσον δύναμη

Τρίτη 11 Ιουλίου 2006 14:16

Ο καθηγητής Δημήτρης Κυριακίδης, διευθυντής και πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, σκιαγραφεί το ερευνητικό τοπίο που διαμορφώνεται στην Ελλάδα.

Είναι κοινό μυστικό ότι οι χώρες που θα πρωταγωνιστήσουν μέσα στα επόμενα χρόνια στον παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό στίβο είναι εκείνες που επενδύουν στην έρευνα και στην καινοτομία. Είναι όμως γεγονός ότι η Ελλάδα επενδύει τα λιγότερα χρήματα για έρευνα από κάθε άλλη χώρα στην ΕΕ. Μπορούμε να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις του μέλλοντος, και αν ναι με ποιον τρόπο; Ο Δημήτρης Κυριακίδης, διευθυντής και πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, στην αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στον Γιώργο Ζαρκαδάκη, διευθυντή του *Focus*, εξηγεί τι πρέπει να κάνουμε για να μην χάσουμε το τρένο της εξέλιξης και τις προοπτικές εξέλιξης για την έρευνα στη χώρα μας.

Ποιο είναι το όραμά σας για την έρευνα στην Ελλάδα;

Μετά την αξιολόγηση των ελληνικών ερευνητικών κέντρων που έγινε, προχωρούμε στη δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου που θα διαχειρίζεται με ορθολογικό τρόπο τους πόρους για την έρευνα και τους ερευνητές. Με τον τρόπο αυτό σκοπεύουμε να δώσουμε έμφαση στους νέους ερευνητές και στις καινοτόμες ιδέες.

Ποιοι είναι οι ισχυροί τομείς της έρευνας στην Ελλάδα σήμερα;

Είμαστε αρκετά ισχυροί σε διάφορους τομείς όπως στη βιολογία, στις τεχνολογίες υλικών και στα λείζερ – ιδιαίτερα στην Κρήτη. Το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) στη Θεσσαλονίκη, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) στην Κρήτη και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών στην Αθήνα συναγωνίζονται τα καλύτερα ερευνητικά κέντρα της Ευρώπης. Ειδικά στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, το Ινστιτούτο Βιολογίας συμπεριλαμβάνεται στα Ευρωπαϊκά Κέντρα Αριστείας.

Γιατί ξοδεύουμε μόνο το 0,6% του ΑΕΠ στην έρευνα, όταν ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 2%;

Δυστυχώς, αν αφαιρέσουμε τους μισθούς των καθηγητών, το ποσοστό που πηγαίνει στην έρευνα είναι 0,4%! Αυτό οφείλεται στο ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις των παρελθόντων ετών δεν είδαν ποτέ τη χρησιμότητα της έρευνας. Ο νυν υπουργός καταλαβαίνει πολύ καλύτερα τη σημασία της, γι' αυτό γίνεται προσπάθεια, όπως σας είπα νωρίτερα, να διαχειριστούμε πιο ορθολογικά τα κονδύλια ώστε να μπορέσουμε να τα αυξήσουμε αποτελεσματικά. Μέχρι το 2010 η Ελλάδα έχει δεσμευτεί να επενδύσει το 3% του ΑΕΠ στην έρευνα.

Είναι μόνο θέμα χρημάτων;

Όχι μόνο. Είναι και θέμα παράδοσης, κλίματος εμπιστοσύνης, ενθουσιασμού και, φυσικά, οραματισμού. Τα χρήματα έχουν βέβαια μεγάλη σημασία. Η Ελλάδα πάσχει διότι δεν έχει μεγάλης κλίμακας ερευνητικά όργανα τα οποία θα μπορούσαν να υποστηρίξουν σημαντικού βεληνεκούς ερευνητικά προγράμματα. Συχνά ως ερευνητές κάνουμε σημαντικές θυσίες ώστε να εξοικονομούμε τα χρήματα που χρειάζονται για να εξοπλιστούν με τα κατάλληλα όργανα τα εργαστήριά μας.

Οι απόφοιτοι των σχολείων σήμερα είναι λιγότερο καταρτισμένοι στις κλασικές σπουδές από τις παλαιότερες γενιές. Ως θετικός επιστήμων, πώς το κρίνετε αυτό;

Εγώ τελείωσα το κλασικό γυμνάσιο και μετά έγινα βιοχημικός. Θεωρώ σημαντικό μειονέκτημα την έλλειψη επαρκών κλασικών σπουδών στη Μέση Εκπαίδευση. Είναι σημαντικό οι απόφοιτοι των σχολείων να έχουν καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αλλά και να έχουν γαλουχηθεί από το αρχαιοελληνικό πνεύμα του ανθρωπισμού. Χαίρομαι που βλέπω να επανέρχονται οι κλασικές σπουδές στο σχολείο.

Τι θα λέγατε σε έναν νέο ή σε μια νέα που σκέφτεται να κάνει καριέρα ερευνητή;

Πιστεύω ότι είναι ό,τι καλύτερο μπορεί να οραματιστεί ένα νέο παιδί. Ο ερευνητής είναι ο επαγγελματίας που παράγει γνώση. Το επάγγελμά του είναι πλήρως κατοχυρωμένο σε όλη την Ευρώπη και δεν περιορίζεται από τα σύνορα μιας χώρας. Σύμφωνα με τη Χάρτα του Ερευνητή που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο σύγχρονος ερευνητής είναι ένας πραγματικός πολίτης του κόσμου!

Πόσο ανοιχτό είναι το ΕΙΕ στο κοινό;

Κάθε μήνα κάνουμε εκδηλώσεις ανοιχτές στο κοινό για την υγεία, την ιστορία, τη φιλοσοφία. Συχνά κάνουμε διαλέξεις, εκδηλώσεις στρογγυλής τραπέζης και εκδίδουμε βιβλία που ο καθένας μπορεί να διαβάσει. Διοργανώνουμε επίσης σειρά εκδηλώσεων στις οποίες θα προσκαλέσουμε πολιτικούς από όλες τις παρατάξεις για να τους ενημερώσουμε για την επιστημονική έρευνα και για να τους δώσουμε να καταλάβουν καλύτερα τη σημασία που έχει για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία το ερευνητικό έργο των Ελλήνων επιστημόνων.

Ποια πιστεύετε ότι ήταν η μεγαλύτερη ανακάλυψη του ανθρώπου έως σήμερα;

Θεωρώ ότι η Γενική Θεωρία της Σχετικότητας του Αϊνστάιν μάς βοήθησε να συνθέσουμε πλήθος διασκορπισμένες γνώσεις που υπήρχαν έως τότε σε ένα ενιαίο σύνολο που αποκάλυψε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το σύμπαν. Χάρη στη θεωρία αυτή πολλές εφαρμογές κάνουν σήμερα εφικτό τον τεχνολογικό μας πολιτισμό.

Ποια μεγάλη επιστημονική ανακάλυψη αναμένετε στα επόμενα 10-15 χρόνια;

Να ανασυσταθεί ένα κύτταρο από μόνο του. Πειράματα προσομοίωσης έχουν γίνει πολλά μέχρι σήμερα και είμαστε πολύ κοντά στο να φτιάξουμε ένα ζωντανό κύτταρο από μόνοι μας. Θα μπορούσαμε τότε να φτιάχνουμε όποιο κύτταρο θέλουμε, κύτταρα δέρματος, νευρικά, καρδιάς, οτιδήποτε. Φανταστείτε πόσο σημαντική θα είναι μια τέτοια ανακάλυψη για την ιατρική. Πλήθος ασθένειες που μαστίζουν σήμερα την ανθρωπότητα, συμπεριλαμβανομένου του καρκίνου, θα εξαλειφθούν.

Πέντε δεκαετίες στο εργαστήριο...

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ) ιδρύθηκε το 1958 και μετρά ήδη 48 χρόνια ζωής κατά τη διάρκεια των οποίων υπήρξε η αιχμή του δόρατος της έρευνας στην Ελλάδα. Αποστολή του ΕΙΕ είναι η διεξαγωγή πολυεπιστημονικής έρευνας στους τομείς των ανθρωπιστικών, φυσικών και τεχνικών επιστημών. Αναλυτικά, το ΕΙΕ απαρτίζεται από το Ινστιτούτο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας (ΙΕΡΑ), το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών (ΙΒΕ), το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών (ΙΝΕ), το Ινστιτούτο Βιολογικών Ερευνών και Βιοτεχνολογίας (ΙΒΕΒ), το Ινστιτούτο Θεωρητικής και Φυσικής Χημείας (ΙΘΦΧ) και το Ινστιτούτο Οργανικής και Φαρμακευτικής Χημείας (ΙΟΦΧ). Επίσης, κάτω από την ομπρέλα του ΕΙΕ λειτουργεί το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, το οποίο παρέχει υπηρεσίες

ηλεκτρονικής πληροφόρησης και υποστήριξης σε θέματα έρευνας, επιστήμης και τεχνολογίας.

Για όσους αγαπούν τη γνώση.

Πέρα όμως από το αυστηρά επιστημονικό έργο που επιτελεί, το ΕΙΕ επιμορφώνει όσους πραγματικά διψούν για γνώση. Με μια σειρά από ειδικές εκδηλώσεις και συζητήσεις ανοιχτές για το κοινό, επιστήμονες από το ΕΙΕ αλλά και από άλλα ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού απαντούν στις απορίες των πολιτών και τους ενημερώνουν για όσα θαυμαστά συμβαίνουν στον χώρο της έρευνας και της επιστήμης. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του ΕΙΕ: www.eie.gr

Διεθνής αναγνώριση.

Πρόσφατα επιτεύγματα του ΕΙΕ είναι η αναγνώριση τριών Ινστιτούτων του ως Διεθνών Κέντρων Αριστείας, θεσμός που προωθείται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Πρόκειται για το Ινστιτούτο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, το Ινστιτούτο Θεωρητικής και Φυσικής Χημείας και το Ινστιτούτο Οργανικής και Φαρμακευτικής Χημείας. Αυτά αναγνωρίστηκαν ως Διεθνή Κέντρα Αριστείας στα εξής γνωστικά πεδία: Τεκμηριωμένες πηγές της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, νανοδομημένα υβριδικά υλικά και νέες προσεγγίσεις κατά των νευροεκφυλιστικών νοσημάτων.